

Het geheim van geestelijk gezag

Preek over Mattheüs 7:28-29

Te lezen: Mattheüs 5:1-12 en Mattheüs 7:24-29

Datum: 16 februari 1986

Wat we samen uit de bijbel gelezen hebben eindigt met de heimelijke droom van iedere voorganger: 'En het geschiedde.... dat de scharen versteld stonden over zijn leer, want hij leerde hen als gezaghebbende'. Een heimelijke droom: Dat de mensen na je preek versteld staan. Dat ze in opperste verbazing tegen elkaar zeggen: 'Zo hebben we het nog nooit gehoord!' Zoiets is toch geweldig! En dat niet in de eerste plaats omdat het zo geweldig is voor het 'ik-gevoel': voor het 'ik-gevoel' van de prediker dat hij zo geweldig preekt, voor het 'wij-gevoel' van de gemeente dat zij toch zo'n geweldige voorganger hebben. Dergelijke op onszelf gerichte gevoelens spelen natuurlijk een rol. En daar moet je jezelf op willen betrappen. Maar bij alle menselijke dubbelzinnigheid is het geweldig als mensen na een preek versteld staan en onder de indruk zijn van het gezag van het woord. Het is een geweldige ervaring voor een prediker dat God in je woorden zo dichtbij mensen komt. Dat God je zó gebruikt. Waarom zou een student daarvan niet mogen dromen? Waarom zou een gemeente daar elke zondag niet om mogen bidden?

Mattheüs schrijft: 'Jezus leerde hen als gezaghebbende'. Wat is dat: gezag? Het is kennelijk datgene wat verkondiging echt tot verkondiging maakt. Gezag: Dat 'doet' mensen wat. Het beweegt mensen. Dan gebeurt er wat met ze. Als er met gezag gesproken wordt, kun je niet de kritische, afstandelijke toehoorder blijven. Als er met gezag gesproken wordt, kun je als toehoorder niet jezelf blijven. Bij het luisteren naar een lezing kun je jezelf blijven. Ook bij het luisteren naar een theologische voordracht over een bijbels onderwerp kun je als toehoorder jezelf blijven. En zeker theologen blijven zichzelf als zij luisteren naar een lezing van een collega-theoloog. Na afloop gaan ze met de spreker in discussie en houden hem alle plussen en minnen van zijn betoog voor. En ze gaan naar huis met de boze gedachte: 'Hij ziet het verkeerd'. Of met de mooie gedachte: 'Ik heb gelijk'. Zo ging het ongeveer ook onder de joodse schriftgeleerden toe. De rabbijnen waren voortdurend in onderlinge discussies verwickeld over de uitleg van de wetten van Mozes. De één zei: 'Je moet dit gedeelte zo uitleggen'. De ander zei: 'Nee, je moet het zo en zo verstaan'. Waarop ik wil wijzen: In dit bedrijf van bezig zijn met het Woord bleef ieder zichzelf. Op elk woord van uitleg van de ene rabbijn had de andere rabbijn weer een woord terug. Een ieder behield zijn gelijk. En trok zich met gelijk denkenden in zijn eigen gelijk terug. En zo ontstonden onder de schriftgeleerden de verschillende rabbijnenscholen. Er zit wel wat overeenkomst tussen de bijna eeuwig discussiërende schriftgeleerden uit Jezus' dagen en ruziënde theologen in onze tijd. Er is ook verschil: De rabbijnen waren wat voorzichtiger en bescheidener. De rabbijnen zeiden: Na het optreden van de laatste oudtestamentische profeten heeft God de geest der profetie van zijn volk teruggenomen. Niemand kan nu met gezag zeggen: 'Zo spreekt de Heer'. Het enige

wat we nu kunnen doen is de wet uitleggen, waarbij de ene rabbi zegt: 'Het is zus', en de ander 'Het is zo'. Maar ja, dat is de situatie in deze tijd, nu de geest der profetie van Israël is weggenomen. Ruziënde christelijke theologen zijn minder bescheiden dan discussiërende rabbi's. Zij matigen zich veel sneller aan om met het gezag van de geest te spreken: 'Zo zegt de Here'. Waarop ik wil wijzen: Ook christelijke theologen blijven in dat hele bedrijf gewoon zichzelf. Dat gebeurt ook onder baptisten voorgangers.

Hoe meer ze met elkaar discussiëren en tegen elkaar in schrijven, in de vraagstukken die onze baptistengemeenschap bezighouden, hoe meer ze van hun eigen gelijk overtuigd raken. Ik wil eerlijk genoeg zijn om bij mezelf te ontdekken dat ik er één van ben. Niemand overtuigt de ander. We overtuigen alleen onszelf... Maar dan is ook bij ons de Geest geweken. Tenminste in onze discussies! Dan is er ook onder ons geen echt gezag meer. Het typerende van een gezaghebbend woord is, dat je er niet gewoon jezelf bij kunt blijven. Dat je er niet je eigen gelijk mee kunt oppoetsen en aanscherpen. Als er met gezag gesproken wordt, gaan mensen 'om '. Dat was precies het verschil tussen het spreken van Jezus en dat van de rabbijnen: 'En het gebeurde dat de scharen versteld stonden over Jezus' leer, want hij leerde hun als gezaghebbende en niet als hun schriftgeleerde'. De mensen stonden versteld. Ze waren perplex. Ze hadden niet van Jezus' woorden terug. Er was wat met hen gebeurd. Ze stonden te kijken van God en van zichzelf. En nu ontkwamen ze er niet aan: Er moest iets in hun bestaan veranderen. Dat is de uitwerking van gezaghebbend spreken! Gezag heb je nooit in eigen bezit. Dat is het verschil tussen gezag en macht. Macht heb je wel in eigen vingers. Gezag niet.

Als een student zijn theologische studie afgesloten heeft, heeft hij heel wat in zijn vingers: Een diploma. Maar met dat stuk papier doe je niet zoveel in een baptistengemeente. Een afgestudeerde heeft zijn kennis. Hij weet hoe je van een bijbeltekst tot een preek moet komen. Hij kan een heel verhaal afsteken over de uitverkiezing en over de doop en over nog veel meer. Hij heeft zijn kennis. Je kunt als voorganger in de gemeente heel wat in je vingers hebben: Kennis, welsprekendheid, ervaring, een hartelijk karakter, zakelijk inzicht. En de brief waarin je beroepen bent. Maar dat alles valt onder de categorie 'macht'. Het zijn alle eigenschappen en vaardigheden en bezit dat je zelf kunt hanteren, gebruiken, soms uitspelen. Maar gezag heb je niet in eigen beheer. Gezag heb je niet. Gezag krijg je van God. Iedere keer weer opnieuw. Je kunt het in je vingers hebben om heel welsprekend te preken, theologisch goed doordacht en boordevol 'bijbelse waarheden', maar daarmee heb je het nog niet in je vingers dat mensen hun leven laten veranderen. Dat is het geheim van gezag. Dat moet je steeds opnieuw van God ontvangen.

Wat was het geheim van het gezag van Jezus' woorden? U zult zeggen: nogal wiesdes, hij was de Zoon van God! Dat is zo. Maar je moet het niet te snel zeggen, als verklaring voor Jezus' gezag. Dan is de spanning er voor ons mensen meteen af. Dan staat Jezus van meet af aan al zo ver van ons af. Dan staat het gezag dat hij had al

mijlen ver, wat zeg ik: lichtjaren ver van ons af. Nogmaals: Wat was het geheim van het gezag van Jezus' woorden? Om het kort en krachtig te zeggen: Wat Jezus zijn discipelen leerde was waarheid in zijn eigen leven. De woorden die de Heer sprak, waren in zijn eigen bestaan vlees en bloed. Dat was een belangrijk stuk van het gezag van zijn woorden. Jezus zei geweldige dingen. Dan kan het een verleiding zijn voor een prediker om geweldige dingen te zeggen! Woorden waarin je kilometers boven je eigen niveau uitstijgt. Wat kan een gemeente het zalig vinden om haar voorganger geweldige dingen te horen zeggen. Het is toch zalig om af en toe te ontsnappen aan het kleine en platvloerse van ons alledaagse christelijk leven met zijn ups en downs. Jezus zei geweldige dingen. We hebben het vanmorgen gelezen: 'Zalig de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven' en: 'Zalig de reinen van hart, want zij zullen God zien' en: 'Zalig wanneer men u smaadt en vervolgt en liegende allerlei kwaad van u spreekt om mijnentwil'. In deze geweldige woorden steeg Jezus niet boven zichzelf uit. Elk van deze zaligsprekingen is in de eerste plaats een beschrijving van Jezus' eigen levensgang. Elk van de zaligsprekingen is eerst waarheid geworden in Jezus' eigen leven. 'Zalig de zachtmoedigen...'. Jezus was de zachtmoedige bij uitstek. 'Zalig de reinen van hart...'. Jezus was zijn hele leven door de volmaakt reine in alles wat hij deed en zei en dacht. 'Zalig de vervolgd...'. De Heer zelf is de vervolgd bij uitstek, als hij gevangen wordt genomen, als hij wordt gekruisigd.

Mattheüs 5 staat vol met grote woorden van de Heer. Zo zegt Jezus: 'Wie u een slag geeft op de rechterwang, keer hem ook de linker toe'. Dit woord, dat hij u en mij ter uitnodiging voorhoudt, heeft hij eerst in zijn eigen leven waargemaakt. Toen hij in het hogepriesterlijk paleis verhoord werd, liet hij zich in het gezicht slaan en deed niets terug. Zo zegt Jezus: 'Hebt uw vijanden lief en bidt voor wie u vervolgen'. Jezus vraagt niets van u en mij dat hij niet eerst zelf volbracht heeft. Toen Jezus aan het kruis geslagen werd, bad hij voor zijn moordenaars: 'Vader vergeef hun'. De woorden die Jezus in Mattheüs 5 tot en met 7 spreekt, zijn woorden die waarheid zijn in zijn eigen leven. Daarom eindigt dit gedeelte met de mededeling: 'En het geschiedde, toen Jezus deze woorden geëindigd had, dat de scharen versteld stonden over zijn leer, want hij leerde hen als gezaghebbende en niet als hun schriftgeleerden'.

Wij zijn Jezus niet. Ook een voorganger is de Heer zelf niet. Goddank! Maar als het gaat om het gezag waarmee de voorganger preekt en bijbelonderricht geeft, als het gaat om het gezag waarmee hij in een huwelijksconflict met een man en een vrouw praat, geldt ook hier: Het gezag van de woorden die je als voorganger spreekt, hangt samen met het gezag dat die woorden in je eigen leven hebben.

Een prediker moet nooit woorden spreken waar hij zelf niet naar luistert. Een pastor moet mensen in problemen nooit dingen voorhouden die hijzelf in eigen leven met voeten treedt. Er wordt in de gemeente van Jezus Christus wat gepraat! Woorden, woorden, woorden!

Het ene woord roept het andere op. Het ene woord lokt het andere uit. Christenen raken maar niet uitgepraat. Er komt geen einde aan. Het lukt maar niet om het laatste, verlossende woord te spreken. Hoe meer woorden, hoe minder gezag. Het zou

gezond makend werken om in de gemeente eens een woordenstop in te voeren. Voortaan spreken we tegenover elkaar alleen die woorden over God waarnaar wij zelf hebben leren luisteren! Dan wordt er gezaghebbend gesproken in de gemeente!

Deze dingen hebben verreikende consequenties voor de studie aan een seminarium. Een seminarium levert minder aan half werk wanneer ze studenten alleen met macht in hun vingers aan een gemeente aflevert. De macht van bijbelkennis, theologisch inzicht, vaardigheid om te preken en een pastoraal gesprek te voeren. Wie leiding geven aan de studie op een seminarium zijn óók verantwoordelijk voor het ontdekken van het geheim van gezag. Als docenten en studenten moet je elkaar ook oefenen in het zelf echt luisteren en gehoorzamen vóór je gaat spreken.

Amen.